

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

Relationship between Principals' Instructional Leadership and Proactive Academic Administration in the 21st Century of Schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office

พิชญา ชาญณรงค์

คณะศิลปศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์

Abstract

This study aimed to: examine the academic leadership of school administrators in schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office; investigate proactive academic administration in the 21st century in schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office; and examine the relationship between the academic leadership of school administrators and proactive academic administration in the 21st century in schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office. The sample consisted of 290 school personnel from schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office in the 2024 academic year. The sample was selected using proportional stratified random sampling to ensure representation according to personnel status and school size, followed by simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with an overall reliability coefficient of .879. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and correlation analysis.

The findings revealed that: 1) the overall and individual aspects of academic leadership of school administrators in schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office were at a high level; 2) the overall and individual aspects of proactive academic administration in the 21st century in schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office were at a high level; and 3) the relationship between the academic leadership of school administrators and proactive academic administration in the 21st century in schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office showed a positive correlation at a relatively high level, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Academic Leadership; Educational institution administrators

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท 2) เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท

ปีการศึกษา 2567 จำนวน 290 ตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามสถานภาพ และเทียบสัดส่วนจากประชากรตามขนาดของโรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .879 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันเมื่อโลกได้เปลี่ยนแปลงสู่ยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไร้พรมแดน เป็นยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม ทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม ปรับแนวคิดการเรียนการสอนในห้องเรียน เรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษายุคโลกาภิวัตน์จึงต้องมีรูปแบบหลากหลาย มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวสามารถตอบสนองความต้องการและศักยภาพของคนและชุมชน มีการใช้แหล่งทรัพยากรในห้องเรียนมากขึ้น เน้นประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลักให้นักเรียนเป็นคนดี เก่งและมีความสุข โดยครูสามารถอำนวยความสะดวก ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ดังแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และเรียนรู้ตามอัธยาศัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 3) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย สังคมและสติปัญญาสามารถพึ่งตัวเองและร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยหลักการเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม การศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสาภรณ์ สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อคุณภาพ คือ การสอนของครูและการ

สนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการภายในโรงเรียน การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง คือ การปฏิรูปโรงเรียน การทำห้องเรียน และกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ. 2550: 3)

ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากในการใช้กลยุทธ์ของการประสานงานและการควบคุมที่จะปรับเปลี่ยนกิจด้านวิชาการของโรงเรียนกับกลยุทธ์และการดำเนินการ ดังนั้น ผู้นำทางวิชาการจะไม่เน้นการเป็นผู้นำเพียงอย่างเดียวแต่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยบทบาททางการบริหารได้ รวมถึงการประสานงาน การควบคุม และกำกับดูแลหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมกับ “หลักทางเทคนิค” ของการศึกษา คือ การเรียนการสอนและการเรียนรู้ ผู้นำทางวิชาการจะต้องประกอบด้วยความสามารถและความสามารถพิเศษ เป็นแกนนำในการทำงานอย่างเจาะลึกเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน และกล้าหาญในการทำงานโดยตรงกับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการเรียนรู้ (ณัฐสวัสดิ์พร อติศิริอิทธิกร และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. 2564: 327-328)

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าความไม่สอดคล้องระหว่างเป้าหมายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับสภาพความเป็นจริงของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งยังพบปัญหาเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เฉพาะ (เช่น 3 จังหวัดชายแดนใต้) ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน แม้จะมีนโยบายการศึกษาชาติและแนวคิดการบริหารเชิงรุก (Proactive Administration) ออกมาบังคับใช้ แต่การปฏิบัติในระดับห้องเรียนยังติดอยู่กับการเรียนเชิงรับ (Passive Learning) ที่เน้นการบรรยายมากกว่าการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ยังพบปัญหาเด็กไทยอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ในระดับที่น่าเป็นห่วง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ (3Rs) ของการเรียนรู้ทุกแขนง ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 (8Cs) ซึ่งการสอนในรูปแบบเดิมทำให้ผู้เรียนนั่งนิ่ง รอรับความรู้ ไม่กล้าแสดงออก และขาดปฏิสัมพันธ์ ทำให้ไม่เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนไปสู่ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ปัญหาผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) อย่างมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนหลักสูตร ขาดการบริหารงานแบบเชิงรุก (Proactive) ที่จะเข้าไปสนับสนุน นิเทศ และเป็นโค้ชให้กับครูผู้สอนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนในห้องเรียนอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นปัญหาต่าง ๆ จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ตเพื่อแสวงหารูปแบบการบริหารวิชาการเชิงรุกและแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อยกระดับจาก นโยบายในกระดาษ ไปสู่การเปลี่ยนแปลงในห้องเรียน เพื่อให้เด็กไทยเป็นคน เก่ง ดี และมีความสุข ตามวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของ พงศ์เทพ เข้มหนักสิกรรรม และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564: 74) เวเบอร์ (ยามิลีลท์ เจะมุซอ 2565: 17; อ้างอิงจาก Weber, 1996) อับเบน และฮิวส์ (ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์. 2563: 27; อ้างอิงจาก Ubben and Hughes, 1987) กรูค (กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. 2564: 26-27; อ้างอิงจาก Krug, 1992) ฮอล ลิงเจอร์และเมอร์ฟี (ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์. 2563: 29; อ้างอิงจาก Hallinger and Murphy. 1985) เป็นแนวทางของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2. ด้านการจัดการเรียนการสอน 3. ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ 4. ด้านการนิเทศและการประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,035 คน (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท จำนวน 290 คน ซึ่งใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane. 1970: 886-887) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็น สัดส่วน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขอบเขตด้านพื้นที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท

ขอบเขตด้านเวลา

เดือนกุมภาพันธ์ 2568

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565: 28) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ชี้แนะ ให้คำแนะนำ ส่งเสริม พัฒนา คอยกระตุ้นให้ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน ให้เกิดความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการ ที่ต้องพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนของครูเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ประยูร อาคม (บาลกีส กาศา. 2560: 21; อ้างอิงจาก ประยูร อาคม. 2551: 52) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาใน 8 ด้าน ประกอบด้วยพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจูงใจ การสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน การสนับสนุนการประเมินผลการศึกษาของนักเรียน และบรรยากาศในโรงเรียน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปฏิบัติหรือแสดงออกอย่างเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอน มีแนวคิดการกระทำอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสภาพการทำงานของครู มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อนำครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามี

บทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และบรรลุผลตามจุดหมาย ประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ การนิเทศและการประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการเชิงรุก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 4) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดขั้นสูงด้วยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมสร้างความรู้

สุภัทรา ภูษิตร์ตันาวลี (2560: 14) การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยการลงมือปฏิบัติจากกิจกรรมที่หลากหลายผ่านการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูงด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำชี้แนะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนสร้างสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เรียนเกิดความต้องการพัฒนาตนเองอย่างจริงจังกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญาเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำกระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2561: 9) ได้สรุปความหมายของการบริหารจัดการเรียนการสอนไว้ว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอนเป็นการใช้กระบวนการบริหารในการวางแผน การจัดองค์การการจัดสรรทรัพยากร การสั่งการและการประสานงานต่าง ๆ ตลอดจนการกำกับควบคุมการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้ครูสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรและตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ประยงค์ เนาวบุตร (2556: 21) กล่าวว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้เป็นการดำเนินการหรือการจัดกระทำ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของครูบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระบบและเป็นไปตามกระบวนการบริหารอย่างครบถ้วน

จากความหมายที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากการสอนแบบเดิม สู่การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (4Cs), ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี, ทักษะชีวิตและอาชีพ, รวมถึงการบูรณาการเรียนรู้ออกไปนอกห้องเรียนและประสบการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว แก้ปัญหา และประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงานได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ต่อไปนี้

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,035 คน จากจำนวน 49 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 32 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 8 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567)

กลุ่มตัวอย่าง (Samples)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามสถานภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)

ที่ผู้วิจัยศึกษาจากตำรา เอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 โดยโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีข้อคำถามทั้งหมด 22 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อส่งต่อให้โรงเรียนจำนวน 49 โรงเรียน รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 300 ชุด ถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแจ้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา พร้อมขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายใน 3 สัปดาห์

3. เมื่อได้รับข้อมูลแบบสอบถามคืนมา ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป 6) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในรอบที่ 2 ทำการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานฐานนิยมและพิสัยระหว่างควartil เป็นรายข้อมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในรอบที่ 3 และนำคำตอบในแบบสอบถามรอบที่ 3 มา

วิเคราะห์หาค่ามัธยฐานฐานนิยมค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาทิศทางของแนวโน้มที่เป็นภาพอนาคตต่อไป

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ที่	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	152	52.41
	หญิง	138	47.59
	รวม	290	100.00
2. ระดับการศึกษาสูงสุด	ปริญญาตรี	154	53.10
	ปริญญาโท	97	33.45
	สูงกว่าปริญญาโท	39	13.45
	รวม	290	100.00
3. ประสบการณ์ในการทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	73	25.17
	5 – 10 ปี	78	26.90
	มากกว่า 10 ปี	139	47.93
	รวม	290	100.00
4. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน	ขนาดเล็ก	58	20.00
	ขนาดกลาง	146	50.34
	ขนาดใหญ่	86	29.66
รวม		290	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เป็นเพศชาย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 52.41 เพศหญิง 138 คน คิดเป็นร้อยละ 47.59 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 47.93 และส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 50.34

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต รายงานและภาพรวม

ด้านที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	\bar{x}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.33	.48	มาก
2.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.43	.49	มาก

3.	ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	4.41	.51	มาก
4.	ด้านการนิเทศและการประเมินผล	4.32	.50	มาก
รวม		4.38	.45	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต มีภาวะผู้นำทางการวิชาการภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$ S.D. = .45) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 4.43$ S.D. = .49) และด้านที่ 4 ด้านการนิเทศและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 4.32$ S.D. = .45)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต รายด้านและภาพรวม

ด้านที่	บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในศตวรรษที่ 21	\bar{X}	S.D.	ระดับบทบาท
1.	ด้านการวางแผนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	4.15	.49	มาก
2.	ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรม	4.21	.53	มาก
3.	ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน	4.10	.54	มาก
4.	ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	4.17	.52	มาก
รวม		4.16	.48	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.16$ S.D. = .48) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ 2 ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 4.21$ S.D. = .53) และด้านที่ 3 ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 4.10$ S.D. = .54)

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ได้ใช้ทักษะและมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติหรือแสดงออกอย่างเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอน มีแนวคิดการกระทำอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสภาพการทำงานของครู มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อนำครูให้เข้ามา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และบรรลุผลตามจุดหมาย ผ่านองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการนิเทศและการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับเดวิส และโทมัส (กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. 2564: 17; อ้างอิงจาก Davis and

Thomas. 1987) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการว่าเป็นการกระทำอย่างตั้งใจมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสภาพการทำงานของครูและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้สูงขึ้นหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็นเป็นสมรรถนะที่จำเป็นในการเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นไปตามสมรรถนะที่กำหนดของประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2556 หมวด 2 กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย คือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมาศ ไทยภักดี และอุดมศิลป์ วงษ์วรโชติ (2560: 90) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูตาพร ดันเจริญรัตน์ (2563: 162) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่จากการได้คิดได้ปฏิบัติระหว่างการเรียนการสอนไม่เพียงแต่ฟังอย่างเดียว ผู้เรียนจะต้องอ่าน เขียน พูดหรือถามคำถามอภิปรายร่วมกัน ลงมือปฏิบัติจริง และไตร่ตรองสิ่งที่ได้เรียนรู้ กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน มุ่งเน้นความสามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกและทัศนคติของผู้อื่นและสามารถสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเองมากขึ้น มีความมั่นใจในการเรียนกล้าคิดกล้าแสดงความคิดเห็น โดยใช้การบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรม ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สอดคล้องกับ บอนเวล และไอสัน (ไวทยา ชมภูแสน. 2562: 21; อ้างอิงจาก Bonwell & Eison. 1991) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความสนใจ ความกระตือรือร้นและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองในตัวผู้เรียนมากขึ้น โดยผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งการเรียนรู้นั้นจะไม่ใช้การฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้ผ่านการอ่าน การเขียน การอภิปราย การแก้ปัญหาหรือการประยุกต์ใช้สู่สถานการณ์จริงร่วมกันด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุดทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 4) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดขั้นสูงด้วยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยน

บทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมสร้างความรู้ ดังนั้น ครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารวิชาการเชิงรุก โดยใช้การบริหารวิชาการเชิงรุก 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรม ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย คือ การบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยมงคล แก่นโท และจิตติมาวรรณศรี (2568: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r_{xy} = .753^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้ทักษะและมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติหรือแสดงออกอย่างเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอนมีแนวคิดการกระทำอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสภาพการทำงานของครู มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อนำครูให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และบรรลุผลตามจุดหมาย ผ่านองค์ประกอบ 4 ด้าน ตามทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการของ พงศ์เทพ เข้มนักสิกรรมและภาวิดา ธาธาศรีสุทธิ (2564: 74) และ เวเบอร์ (ยามีลส์ห์ เจมุซอ. 2565: 17; อ้างอิงจาก Weber. 1996) คือ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียน มีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาเป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการรวมถึงการใช้หลักสูตรซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยเฉพาะครูผู้สอนที่ต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและต้องใช้หลักสูตรนำไปจัดกิจกรรมอย่างเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นความสำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” 2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีความรอบรู้ เป็นแหล่งข้อมูลและแนะนำวิธีการสอนให้กับครู ใส่ใจสนับสนุนครูด้านการสอนอย่างจริงจัง ส่งผลให้ครูมีบทบาทด้านการจัดการเรียนการสอนที่ดีขึ้น ครูได้เข้ามามีบทบาทในการร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ครูใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการสอน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 3. ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้วยการจัดประชุม สร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจกับครู มีการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมงานวิชาการต่าง ๆ ในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูได้ปรึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ครูได้รับความไว้วางใจ และมีความเชื่อมั่นต่อผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนจนการได้รับกำลังใจที่ดีในการทำงาน เสริมพลังทางบวกให้แก่ครูรวมถึงส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนา

ทางวิชาชีพสม่ำเสมอและส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 4. ด้านการนิเทศและการประเมินผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะและความรู้ด้านการนิเทศการประเมินผลที่สามารถช่วยเหลือครู เป็นที่ปรึกษาให้แก่ครู รวมถึงการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการด้านการนิเทศ กำหนดแนวปฏิบัติกิจกรรมในการนิเทศ ส่งผลให้ครูมีความรู้ด้านการนิเทศและการประเมินผลมากขึ้น จากแบบอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาและแนวคิดแนวปฏิบัติที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดขึ้น ส่งผลให้ครูได้รับทราบและเข้าใจการบริหารวิชาการเชิงรุก ผ่านบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการร่วมมือกันกับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ครูเกิดการพัฒนาความสามารถให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านอาชีพ กระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูให้สามารถดำเนินงานตามนโยบายได้ถูกต้อง ผ่านการบริหารวิชาการเชิงรุกได้อย่างสมบูรณ์ ตามทฤษฎีของ พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์ (2560: 334) และเซงเคอร์ กอส และเบิร์นสไตน์ (วารินทร์พร พันธุ์เพ็งฟู, 2562: 142; อ้างอิงจาก Shenker Goss & Bernstein, 1996) ประกอบด้วย ด้านการวางแผนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรม ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น และให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี สมภักดี และคณะ (2565: 7) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสอนของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมาศ ไทยภักดี และอุดมศิลป์ วงษ์ชิวริชิต (2560: 98) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสอนของครูในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐฐา สว่างเมือง (2567: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนในอำเภอสามชุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอสามชุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เป็นเพศชาย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 52.41 เพศหญิง 138 คน คิดเป็นร้อยละ 47.59 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 47.93 และส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 50.34

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และด้านที่ 4 ด้านการนิเทศและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น

3. การบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้งหมดอยู่ในระดับ มาก โดยด้านที่ 2 ด้านการสนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และด้านที่ 3 ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ด้านอื่น

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r_{x,y} = .753^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการศึกษาในระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า ด้านการนิเทศและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาและนำทักษะความรู้ด้านการนิเทศการประเมินผลช่วยเหลือครู อาจจะใช้วิธีการประชุมบุคลากรเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกันในเรื่องการนิเทศ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการนิเทศ กำหนดแนวปฏิบัติกิจกรรมในการนิเทศ สนับสนุนให้บุคลากรมีการนิเทศตนเองและเพื่อนร่วมงานให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศ รวมถึงจัดให้มีการประเมินผลการนิเทศภายในตามระยะเวลา ตาม ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาและเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ครูได้ขับเคลื่อนงานนิเทศและส่งผลให้นักเรียนได้

2. จากการศึกษาในระดับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า ด้านการสื่อสารที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูโรงเรียนพัฒนาในด้านการสื่อสารที่ชัดเจนมากขึ้น ฝึกทักษะการสื่อสารที่ดีชัดเจน เช่นการพูด การเขียน เป็นการสื่อสารที่สามารถทำความเข้าใจได้อย่างชัดเจน มีการตรวจสอบ หากไม่ถูกต้องมีการแก้ไข เน้นการสื่อสารที่สุภาพ เหมาะสม รู้จักการวิเคราะห์สถานการณ์ สื่อสารในเชิงสร้างสรรค์จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพและสังคม ให้ครูฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อาจจะมีกิจกรรมแก่นักเรียนได้สนทนาภายในกลุ่ม การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการความสนใจความถนัดของตนเอง

3. เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r_{x,y} = .753^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่น่าพอใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการกับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นจึงเห็นข้อสังเกตว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการสูงและต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อครูซึ่งแสดงออกในลักษณะของการร่วมมือกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การยอมรับซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถปฏิบัติงานร่วมกันและปฏิบัติงานกับผู้อื่นได้ จะส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 4 ด้านทั้งนี้เพื่อการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

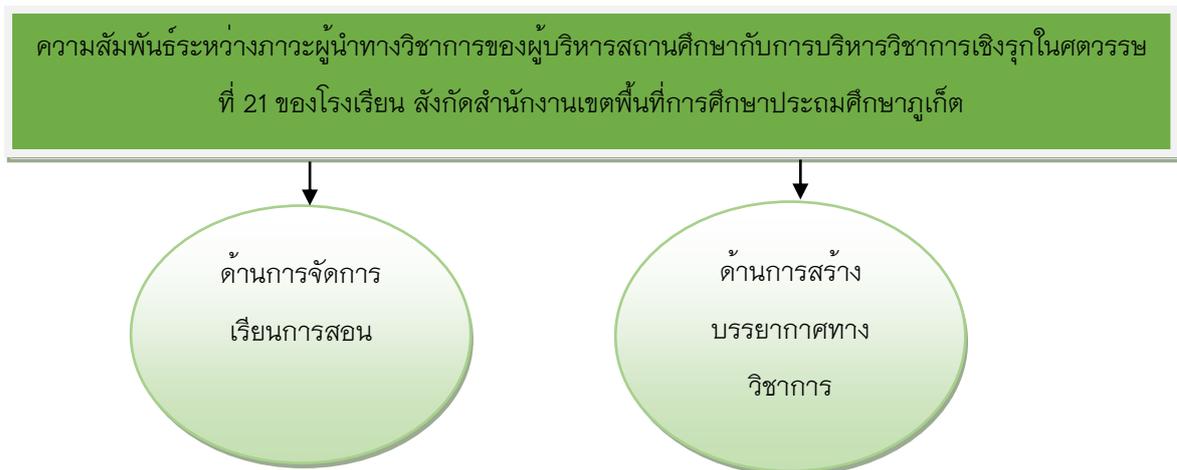
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2. ควรศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ชัดเจนและสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาได้

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการเชิงรุกในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ เช่น สังกัดการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

References

- กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 19(1), 11–28
- กมลวรรณ แสนเสนาะ และนันทิยา น้อยจันทร์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. **การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ**, 4: 992–999
- กรมวิชาการ.(2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ
- กรรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. **วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศิลปากร

- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก**
- เกตุสุดา กิ่งการจร. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี**
- เกตุอัมพร มียี่ง และสินธะวา คามดิษฐ์. (2560). **ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 31(100), 235**
- เจริญญาภรณ์ ศรีจันดาริ และจุฬารัตนภรณ์ ธนะแพทย์. (2564). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 6(3), 865-876**
- จิตติขวัญ ภูพันธ์ตระกูล และคณะ. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา. บทความวิจัย, 30: 420-428. สืบค้นจาก <http://wb.yru.ac.th/xmlui/handle/yru/6287>**
- จิตรลดา พระสุราช และจากรุวรรณ เขียวน้ำซุม. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. บทความวิจัย, 6(1), 031-044**
- จุฬามาศ เพิ่มพูนเจริญยศ. (2561). **การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านห้องเรียนอัจฉริยะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลไทรโยค. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีประทุม**
- ชไมพร กาณจนกิจสกุล. (2556). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ตาก: บริษัท โพรเจ็คท์ ไฟฟ์-ไฟฟ์ จำกัด.**
- ชลธิชา หอมพุ่ม. (2560). **การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน. รายงานการวิจัยฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(3), 332-346**
- ชัยมงคล แก่นโท และจิตติมา วรณศรี. (2568). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2568. หน้า 10 - 22**
- ชาญชัย นันทะพา และพิมพ์อร สดเอี่ยม. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 3(2), 221-236**
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์โพร เกลสซิฟ.**

- เชาวน์วัศ ปิตรุงคพิทักษ์. (2565). การประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกโรงเรียนบ้านโพรงงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST Model. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2(2), 59–76
- ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์. (2563). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ณัฐฐา สว่างเมือง. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนในอำเภอสามชุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. *วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์* ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (2567): กันยายน-ธันวาคม 2567. หน้า 634–645
- ณัฐสรวัลพร อติศิริอิทธิกร และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2564). **บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.** เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา, 8: 326–337
- ทรงศรัณย์ โกวิทยากร. (2564). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับประถมศึกษาด้วยเกมการเรียนรู้เป็นฐานสำหรับผู้เรียน เจนเอเรชั่นแอลฟา. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขานายศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(3): 173–195
- ทัศนาวรรณประภา. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสวยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2.** งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา
- นพมาศ ไทยภักดี และคณะ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 11(2), 90–99
- นพวรรณ มาสร้อย และปณัฐษรณ จารุชัยวัฒน์. (2565). บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มสี่ดาวดี. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org>
- นันทวรรณ แก้วโชติ และชัชฎาภา วัฒนธรรม. (2565). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา*, 1(1), 43–56
- นิตินิภา เสมาฤทธิ์. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.** งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา
- บังอร เสรีรัตน์. (2565). ครูกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 14(1), 1–11
- บาลกีส กษา. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกองบินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1.** การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปิยาลักษณ์ ทายิดา และเบญจวรรณ ศรีมารุต. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองชลบุรี. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น** ปีที่ 20 ฉบับที่ 1. หน้า 83 – 95
- พงศ์เทพ เข้มหนักกรรม และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ. *บทความ Journal of Kaensarn Academi*, 6(1), 70–84
- พรทิพย์ วงศ์โพบลีย์. (2560). การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning). **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**, 8(2) 327–336
- พระอนุรักษ์ จุติลี และวิภาภรณ์ ภูวัฒน์กุล. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1. **วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มมร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย**. 10(1), 144–155
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชญา ทองคำพานิช. (2564). ผลการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง **หน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ยามีละห์ เจ๊ะมุซอ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในระบบที่ส่งผลกระทบต่อ **นิเทศภายในของครูฝ่ายวิชาการ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี**. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ยุพกา พุกขิม่า. (2564). การทดลองการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกในรายวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง. **วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ**, 28(2): 311–357
- ฤทธิไกร ไชยงาม. (2562). **มาตรวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต (Likert rating scales)**. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts>
- วารินทร์ พันเพ็ญฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. **วารสารวไลยอลงกรณ์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 9(1), 135–145
- ไวทยา ชมภูแสน. (2562). **ผลของการจัดการสอนเชิงรุกต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *บทความฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(2): 1856–1867
- ศิริพงศ์ พฤทธิพันธุ์. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: ฮาซันพรีนติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้**. กระทรวงศึกษาธิการ

- สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- สุภัทรา ภูษิตรัตน์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครุฑารยัวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้. ปริญญานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุภาวดี สมภักดี และคณะ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุนนา ศรีกิ่งพาน. (2560). การการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. สืบค้นจาก <https://theses.rbru.ac.th>
- สุรไกร นันทบุรณย์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีห้องเรียนกลับด้าน พื้นที่การเรียนรู้และการเรียนรู้เชิงรุก. วารสารห้องสมุด, 61(2): 45–63 สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/>
- สุวิมล ติรภานันท์. (2557). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา
- อัยลดา บุญวัฒน์. (2562). แนวทางการพัฒนาวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- อารมณั นาก่อนทอง ชูวชิตา ชำปัญญา และวิชิต กำมันตะคุณ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 11(1): 158